

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani štev. 11.467.

List za državne nameščenice in upokoјence.

Zvišanje prejemkov

Naše organizacije pri ministru za socialno politiko.

Ko se je začetek februarja mudil v Ljubljani minister za socialno politiko in narodno zdravje, g. dr. Drago Marušič, je na banski upravi v Ljubljani sprejel dne 4. t. m. odposlanstvo poglavitnih stanovskih organizacij drž. uslužbencev naše banovine.

Zastopana so bila naslednja društva:

Društvo pravosodne straže, Društvo sodnih izvršiteljev, Jugoslov. profesorsko društvo, Jugoslov. učiteljsko združenje, Združenje jugoslov. narodnih železničarjev in brodarjev, Združenje državnih računskih uradnikov, Združenje nastavnikov meščanskih šol, Združenje poštних, telegrafskih in telefonskih uslužbencev, Združenje zemljiškoknjižnih uradnikov, Združenje poštno-hranilničnih uradnikov in Združenje železniških uradnikov. V deputaciji sta bili zastopani tudi Zveza organizacij mestnih uslužbencev in Zveza občinskih uslužbencev dravske banovine. Odposlanstvo je zastopalo okrog 20.000 državnih in samoupravnih uslužbencev. Vodil je deputacijo predsednik ljubljanske sekcije JUJ, g. Ivan Dimnik.

Odposlanstvo je izročilo g. ministru za socialno politiko posebno spomenico, v kateri je razložilo hude in kvarne posledice določb o znižanju prejemkov, zlasti drag. doklad poročenim uslužbenkam in samcem (oz. samicam), stanujočim pri starših. Pred izročitvijo spomenice so zastopniki navedenih organizacij obrazložili g. ministru, kako so se prejemki državnih nameščenicev in upokoјencev v zadnjih letih postopoma zniževali, tako da so prav pri vseh kategorijah in činih že globoko izpod eksistenčnega minuma, zlasti so pa prejemki nižjih uslužbencev tako nezadostni za najskromnejše življenje, da je že naravnost ogroženo preživljanje tisočev uradniških družin. Ta, že itak skrajno neugodni gmojni položaj so znane odredbe o znižanju draginskih doklad oz. dnevničarskih nagrad, ki so bile izdane lani v aprilu, še prav katastrofalno poslabšale.

Kakor smo že tudi mi ponovno poudarjali, so ostrine teh odločb začele v glavnem najsiriromašnejše družine, ki so že pred temi odločbami životarile le z največjo težavo. Pri tem se niso vpoštevali niti socialni, niti gmojni, niti ne pravni momenti. Znano je, da so znižanja v višjih skupinah po teh uredbah mnogo manj občutna, kot

pa v nižjih, tako, da so izgubili dnevničarji, zvaniki in uradniki najnižjih položajnih skupin relativno in pogostoma celo absolutno več kakor uradniki najvišjih skupin, kjer je namreč osebna draginjska doklada zelo nizka.

Odposlanci so naglašali, da te določbe hudo zadevajo obstoj družine, ki je podlaga naroda in države. Neugodni učinek se že kaže v tem, da se razdirajo in onemogočajo zakonske zveze in da je dejansko nemogoče otrokom, da bi s svojimi skromnimi sredstvi podpirali starše, ki v pretežni večini primerov itak le skrajno slabo živijo in so se mogli doslej prebiti samo z največjim naporom. Tudi če bi bil uspeh teh odločb o znižanju prejemkov večji, kakor pa v resnici je, ne bi mogel odtehtati škodljivih posledic za družino in za narod. Sicer pa tudi nasprotujejo te odločbe načelu enakopravnosti moža in žene in načelom enakovrednosti dela.

Zato so odposlanci prosili gospoda ministra, naj spričo očitne nujnosti, da se ta znižanja, ki tako hudo obremenjujejo neštete družine, čimprej odpravijo, zastavi v tem smislu svoj vpliv, kar bo koristilo posredno tudi državi.

Minister g. dr. Marušič je deputaciji odgovoril, da dobro pozna trdote in pomanjkljivosti odločb o drag. dokladah in o znižanju prejemkov, ker je kot ban dravske banovine sam spoznal v mnogih primerih, da so uredbe zadele ravno najrevnejše in najpotrebnejše uslužbenice. Že kot ban je priporočal finančnemu ministru in drugim odločujočim činiteljem, naj bi se te odločbe vsaj znatno omilile, če že ne popolnoma odpravile. Končno je odposlanstvu obljubil, da bo tudi kot minister za socialno politiko vztrajal na tem svojem stališču in posvetil temu vprašanju vso pozornost ter se vselej zavzel za opravičene želje in težnje državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoјencev.

Vsi državni in samoupravni uslužbenci in upokoјenci z zaupanjem pričakujejo, da se prestroge odločbe o znižanju prejemkov iz lanskega aprila, ki tako globoko in ostro posegajo v življenje mnogih desetisočev družin javnih nameščenicev, čimprej povsem odpravijo, da ne bo škoda postala prevelika.

Vozne ugodnosti upokoјencem

Pred kratkim je bila po zagrebškem »Društvu drž. penzionera za savsko banovino« izročena odločujočim činiteljem naslednja obširna skupna

spomenica

združenih upokoјenških organizacij iz sedmih banovin v zadevi stalnih vozniških ugodnosti drž. upokoјencev na državnih železnicah in parobrodih:

»Spomenica z dne 1. dec. 1931, katero je v drugo deputacijo vseh tedaj obstoječih društev drž. upokoјencev l. 1933. izročila pristojnim činiteljem, je vsebovala tudi sledečo prošnjo:

»Državni upokoјenci naj na drž. železnicah in parobrodih uživajo iste ugodnosti kakor aktivni drž. nameščenici.«

Upravičenost te prošnje so priznali gg. ministri, gg. predsednika senata in narodne skupščine, vsi gg. senatorji in narodni poslanci, katerim se je deputacija predstavila. Zlasti se je pa ob ti priliki poudarjalo, da bi se s podelitvijo zaprosenih ugodnosti drž.

proračun ne obremenil. Tedanji gosp. prometni minister je izrečno obljubil, da bo prošnjo upokoјencev za vozne ugodnosti s priporočilom predložil ministrskemu svetu. To obljubo je imenovani g. minister istega leta ponovil pred deputacijo »Društva drž. upokoјencev (-enk) v Ljubljani«. Tudi tedanji g. finančni minister je deputaciji podal izjavo, da smatra prošnjo upokoјencev za vozne olajšave za upravičeno.

Vendar je glede vprašanja upokoјenških železniških ugodnosti ostalo popolnoma pri starem, tako da se je prošnja ponovila na prvem skupnem sestanku delegatov društev drž. upokoјencev, ki se je vršil dne 15. oktobra 1933 v Slav. Brodu.

V imenu vseh upokoјenških društev, zastopanih na tem sestanku, je bila v ti zadevi dne 7. februarja 1934 izročena g. prometnemu ministru utemeljena prošnja, ki je do danes ostala brez odgovora.

Zato ponavljamo spredaj navedeno prošnjo za izenačenje aktivnih in

upokoјenih drž. uslužbencev v pogledu vozniških ugodnosti na železnicah in parobrodih in zatrdno upamo, da se bo ti opravičeni težnji upokoјenškega stanu čimprej ugodilo.

Utemeljitev.

Aktivni drž. uslužbenci uživajo stalno ugodnost za potovanje po železnicah in parobrodih s popustom 50 odstotkov voznine, medtem ko upokoјeni uslužbenci morejo z enako ugodnostjo potovati samo po trikrat na leto.

Z dolgoletno aktivno službo se je upokoјenec navadil, da smatra neomejene vozne ugodnosti na železnicah za sestavni del svojih prejemkov.

Ni socialno, a v moralnem oziru mora človeka potreti, da se državnemu upokoјencu, ki odhaja v pokoj, potem ko se je ves izrabil v službi za državo, odvzema pridobljene ugodnosti, na katere se je navadil, in ki se priznava s slehernemu, tudi najmlajšemu aktivnemu drž. uslužbencu. Prav je, da se upokoјencu, ki za časa aktivnega službovanja ni mogel potovati, omogoči neomejeno potovanje s 50% popustom, zlasti da se more zdraviti v kopalnicah, da more obiskovati svoje otroke in vnuke in da vsaj na svoje stare dni spozna prekrasne kraje svoje domovine. Kolikšna korist bi bila to tudi za domačo turistiko, bo vsak uvidel.

Upravičena je torej želja in prošnja 60.000 drž. upokoјencev, da se jim ob potovanjih prizna neomejena 50% ugodnost. To ne bi bila miloščina, niti bi zadele državo kake denarne žrtve.

Odločno trdimo, da državne železnice pri tem ne le ne bi nič izgubile, temveč bi jim to prinašalo velike koristi, ker bi upokoјenci pogostejše potovali. Po našem računu bi spričo 60 tisoč upokoјencev železnice vsako leto zaslužile vsaj 20 milijonov dinarjev več, ne da bi se zaradi tega zvišali režijski stroški železnic, ker le-te obračunajo po določenem voznem redu, ne glede na to, koliko potnikov se vozi. O točnosti tega našega stališča in računa bi se g. prometni minister prav

lahko prepričal, če bi se odredilo, da upokoјenške železniške legitimacije, izdane za leto 1935., dajejo pravico do neomejenega potovanja s 50% popustom. Tak poskus bi pokazal — o tem ne dvomimo — računsko pravilnost in praktično vrednost takega ukrepa.

Vse do konca vojne so imeli upokoјenci pravico do stalne polovične ugodnostne železniške vožnje in zato upokoјenci iz teh dob danes zlasti težko občutijo, ko se jim v kraljevini Jugoslaviji kratijo ugodnosti, katere so prej uživali.

Naj nam bo dovoljeno, da tudi tu poudarimo, da je po našem naziranju treba pravo do ugodnostne vožnje priznati iz načelnih razlogov vsem upokoјencem in članom njihovih družin, ne glede da-li prejemajo draginjsko doklado.

Jugoslovanski upokoјenci za trdno pričakujejo, da jim njihova država ne bo kratila ugodnosti, kakršne uživajo njihovi tovariši v drugih državah. Zaradi primera navedemo tukaj samo način, kako je Avstrijska republika urenila vprašanje železniških ugodnosti za svoje upokoјence:

V Avstriji dobiva vsak upokoјenec vsako leto zvezek z 52 nakaznicami za nakup vozovnic za polovično redno voznino. Za vožnje pod 100 km velja 40 teh nakaznic. Za zvezek nakaznic se plača razen kolkovine še letna pristojbina 16 šilingov za tretji, 24 šilingov za drugi in 32 šilingov za prvi vozni razred. V posebnih, vpoštevanja vrednih primerih, izdaja generalna direkcija avstrijskih železnic preko navedenega zvezka z 52 nakaznicami še zvezek s 26 nakaznicami za vožnjo na razdalje pod 100 km. Za ta zvezek se plača skupna pristojbina 5 šilingov za III. vozni razred oz. 7.50 šilinga za drugi in 10.50 šilinga za prvi razred.

V Zagrebu, dne 28. januarja 1935.

Združenja drž. upokoјencev dravske, drinske, donavske, savske, vardarske, vrbaske in zetske banovine.

Državno računovodstvo

(Nadaljevanje.)

Pogodbe potom pismenih ponudb.

Po vseh poslih, katerih vrednost ne presega 100.000 Din, sme nakazovalec skleniti pogodbe (ugovore) potom pismenih ponudb.

Na ta način se morejo skleniti tudi pogodbe za več let, ako izdatki po njih ne presegajo 60.000 Din letno, ki pa ne morejo trajati dalje kakor 3 leta. To velja tudi za pogodbe, ki predvidevajo možnost tihga podaljšanja. Sklenitev pogodbe se izvrši komisij-skim potom. Člane komisije odredi nakazovalec v naredbi za izvršitev poslov. Hkrati predpiše nakazovalec tudi pogoje, po katerih se more pogodba zaključiti in rok, v katerem je vložiti ponudbe. Dolgost roka se odreja z ozirom na vrsto in vrednost posla. Pri vrednosti posla preko 20.000 Din ne more biti manjši kakor 10 dni. Pogoji morajo vsebovati klavzulo, da veljajo v celoti določila poglavja III.

Komisija dobi ponudbe na ta način, da se pismeno obrne na več oseb. Hkrati objavi to tudi uradu na pristopnem in vidnem mestu.

Kadar presega vrednost posla Din 20.000.— se mora poziv za ponudbe objaviti v Službenem listu banovine in v enem izmed krajevnih časopisov. V objavi je navesti tudi rok, do kedaj se morajo prijave predložiti. Ponudba mora vsebovati izjavo, da so ponudniki pogoji znani. Ponudbe je izročiti

pooblaščenemu članu komisije, ki izda potrdilo o prejemu.

Ponudbe odvarja komisija prvi dan, ki sledi dnevu, določenemu za predložitev ponudb in jih dostavlja nakazovalcu s svojim poročilom in mnenjem, katera izmed ponudb je najpovoljnější.

Nakazovalec izda odločbo o oddaji posla, kakor hitro dobi po nudi, ali pa odredi, da se zahtevajo ponovne ponudbe v rokih, ki so bili mero-dajni za vložitev prvotnih ponudb. Kadar vrednost posla presega vsoto 10.000 Din, je dolžan ponudnik predložiti kavcijo v roku, ki se mu določi v odločbi za oddajo posla. Ta rok ne more biti daljši od 15 dni. Če ponudnik ne vloži kavcije, se pogodba razveljavi, ponudnik pa jamči za škodo, ki bi jo država eventualno utrpela.

Nakazovalec in člani komisije odgovarjajo za pravilnost cen. Nabava stvari in materiala se ima izvršiti pri producentih ali trgovcih.

Skupne določbe.

Ponudnik, ki mu je odstopljen posel, je dolžan plačati takse po zakonu o taksah. Neplačanje pogodbene takse ima za posledico razveljavljenje pogodbe na škodo ponudnika.

Ako se v teku pogodbe pokaže potreba, da se pogodba spremeni ali dopolni je to mogoče izvršiti samo s privoljenjem obeh pogodbenikov. Odloč-

bo o spremembah in dopolnitvah izda minister za finance po predhodnem zaslišanju odbora za oceno drž. nabav. Če presega po spremenjeni ali spopolnjeni pogodbi končno angažirani znesek 1.000.000 Din, izda odločbo ministrski svet, po zaslišanju odbora za oceno drž. nabav. Pogodbe, ki so odobrene s zakonom, se morejo spreminjati in dopolnjevati samo s zakonom.

Nakazovalec more prvotno določeni rok podaljšati najdalje za 30 dni. S to pravico se more okoristiti samo enkrat. Zahteva ponudnika za podaljšanje roka mora biti predložena, preden poteče prvotni rok. Odločba o podaljšanju roka mora biti izdana v 10 dneh po preteku pogojnega roka. Kadar nastane potreba podaljšanja roka zaradi nepremagljive ovire (vis maior), mora biti predložena zahteva sopogodbena v teku 10 dni, računajoč od dneva nastale nepremagljive ovire, najkasneje pa v roku 5 dni od dneva, ko poteče pogojni rok (§ 162.).

Prevzem izvršenega posla po pogodbi se izvrši komisijskim potom. Člane komisije imenuje nakazovalec v odločbi o oddaji posla oz. v odločbi o odobrenju posla. Kadar je izvršitev posla vezana na rok, se določi komisija 10 dni pred potekom roka. Če nastane spor med pogodbenikom in prevzemno komisijo, ima ponudnik pravico zahtevati mnenje večšaka o vseh spornih stvareh. Posle večšaka vrši komisija 3 članov, od katerih imenujeta nakazovalec in sopogodbenuk vsak po enega, ta dva izbereta pa tretjega, ki je obenem predsednik komisije. Stroške plača stranka, ki je zahtevala strokovno mnenje. Komisija mora ugotoviti, ali predmet pogodbe ustreza pogodbenim pogojem. Na podlagi te ugotovitve izda komisija odločbo, da li se predmet pogodbe sprejme ali ne. Člani komisije so za svojo odločbo odgovorni kazensko in materialno, odgovarjajo pa tudi glavni kontroli (§ 163.).

Če je pogodba izvršena samo delno, jo je dolžan nakazovalec takoj razveljaviti, kadar znaša iznos neustreznega dela več kot 30% pogojene vrednosti vsega posla. Kadar pa znaša neodgovarjajoči del manj kot 30% sme nakazovalec določiti pogodbeniku rok za izpolnitev obveze. Ta rok ne sme biti daljši od 30 dni in začne teči od dneva, ko se izda odločba o podaljšanju roka. Za neodgovarjajoči del mora pogodbenik plačati kazen 2 Din od vsakega tisoča pogojene vrednosti. Če znaša nesprejeti del posla manj kot 5%, se more posel sprejeti po odbitku vsote, ki odpade na ta del.

Večdela (viškovi) gradbenih poslov ne smejo znašati več kot 20% pogojene vrednosti glavnega dela. Nakazovalec, ki je izdal odločbo o oddaji posla sme odobriti večdela največ do

10% vrednosti glavnega dela. Preko tega procenta do 20%, kakor tudi v primeru da vrednost večdel ne presega 100.000 Din, odobrava večdela finančni minister po zaslišanju odbora za oceno drž. nabav. Za večdela preko 20% vrednosti glavnega dela je potrebna soglasnost ministrskega sveta, ki izda svojo odločbo na predlog fin. ministra in po zaslišanju odbora za oceno drž. nabav.

Če se večdela ne izroče v izvršitev prvotnemu pogodbeniku, jih je smatrati za nov posel. Pri tem je poslovati po določilih tega zakona.

Večdela so dela, ki so se v teku izvrševanja glavnega dela pokazala kot neobhodno potrebna, tako, da se jim ni mogoče izogniti brez škode za glavno delo. Za večdela pa ni smatrati del, ki v proračunu sploh niso bila predvidena.

Sopogodbenuku se smejo priznati samo ona večdela, ki so bila že odobrena, preden so se pričela izvrševati, toda le po cenah, pogojenih za glavno delo. Sopogodbenuk je dolžan takoj po odobritvi večdel položiti kavcijo. Z odločbo o priznanju večdel se vrši končno angažiranje izdatkov v znesku priznanih večdel.

Nakazovalec se ne more pogoditi za plačilo vnaprej. Samo na račun dejanske izvršenega dela se morejo dati delna odplačila (akontacije). Izjeme so dopustne le pri podjetjih in zavodih z nesporno kreditno sposobnostjo in pri bankah, ki opravljajo posle za državna posojila, dalje pri pogodbah o zakupu poslopij in zemljišč za državne potrebe, pri obrtnikih za nabavo potrebnih surovin, največ do 25% pogojene cene, za kar pa morajo položiti kavcijo. Plačanje v obrokih je dopustno le tedaj, če je bilo to predvideno v pogojih, po katerih je bil posel odstopljen.

Sopogodbenuk je dolžan o priliki prejema denarja predložiti dokaz, da je plačal vse davke zadnjega trimesčja, oz. predložiti dokaz o veličini dolga in izjavo, da odobrava, da se mu zapadli davek odtegne od izplačila vsote, ki mu pripada.

Prenos pogodbe na drugo osebo je mogoč le z dovoljenjem nakazovalca, ki je pogodbo odobril.

Kadar se pogodba razdere, prevzame država varščino v svojo last (kavcijo). Eventualna škoda za državo se pokrije iz pridržane varščine. Nalog za povračilo varščine izda nakazovalec z odločbo o dospelosti plačila.

Za ureditev sporov med državo in pogodbenikom so pristojna redna sodišča. (Dalje prih.)

Obleke kemično čistil, barva, plislra in lika tovarna J. O. S. REICH.

Prepovedi na plačo za drž. terjatve

Važna odločba državnega sveta.

O vprašanju, da-li more upravno oblastvo po upravni poti postaviti prepoved državnemu uslužbencu na njegove prejemke za državne terjatve, ki izvirajo iz službenega razmerja, prej ko to ugotovi pristojno oblastvo, je državni svet razpravljal na svoji splošni seji dne 11. junija 1934. in pod števil. 16.261—34 ugotovil to-le:

»Predpis 2. odst. § 94. uradniškega zakona določa, da se za državne terjatve iz službenega razmerja more postaviti prepoved po upravni poti do 50% aktivnih in 30% pokojninskih prejemkov. K temu prihaja še 1. odstavek istega paragrafa, v katerem je predpisano, da se državne terjatve iz službenega razmerja ugotavljajo po upravni poti, kolikor to ne spada v pristojnost glavne kontrole.

Že iz tega izhaja, da mora biti državna terjatev ugotovljena, da se prepoved more postaviti. Treba je torej, da je vprašanje državne terjatve proučeno za postavitev prepovedi. Preden se ugotovi obstoj državne terjatve, ne more biti govora o postavitvi prepovedi po administrativni poti. Zato je tudi prvi odstavek, ki govori o ugotavljanju in proučitvi državne terjatve, prišel pred drugi odstavek, ki govori o postavitvi prepovedi po upravni poti.

Da se pa ta terjatev po upravni poti ugotovi, je treba, da je odločba upravnega oblastva o tem v upravnem postopku izvršna, t. j. da proti nji ni več pravnega sredstva. Zakaj »po upravni poti« pomeni, da je upravni postopek v tem primeru že dokončan. Toda vse dokler je proti ti odločbi mogoč reden pravni lek, upravna pot še ni dokončana in zato še ni ugotovljeno, da postoji zadevna državna terjatev. »Po upravni poti« pomeni tudi še to, da se prepoved za državno terjatev oz. zavarovanje more postaviti tudi po upravni poti, ne pa samo po sodni, kakor se to sicer po zakonu dogaja.

Zato, da bi se mogla postaviti prepoved državnemu uslužbencu na njegove prejemke po administrativni poti v smislu § 94. u. z., je treba, da pristojno oblastvo, kadar to ne spada v pristojnost glavne kontrole, najprej ugotovi to terjatev in da je odločba tega pristojnega oblastva o tem postala izvršna, ker je samo takrat dotična državna terjatev »ugotovljena«. Šele potem se more postaviti prepoved po upravnem potu, kakor predpisuje sledeči odstavek istega paragrafa. Ne more se torej postaviti prepoved na prejemke državnega uslužbenca zgolj na enostavno sum njo, da je dotični uslužbenec državi iz službenega raz-

merja nekaj dolžan, ker to iz besedila zakona ne sledi.

V ti zadevi je zato državni svet izdal to-le odločbo:

»Po § 94. uradniškega zakona od 31. marca 1931. se za državno terjatev iz službenega razmerja more postaviti upravna prepoved na prejemke dotičnega državnega uslužbenca še-le tedaj, ko predhodno glavna kontrola oz. pristojna upravna oblastva ugotove terjatev, katero ima država napram državnemu uslužbencu, kateremu se postavlja prepoved — in ko ta odločba postane izvršna.«

Prednja načelna odločba državnega sveta je velikega pomena, ker izrečno ugotavlja, da je bila dosedanja praksa pre mnogih oblastev v tem predmetu popolnoma napačna in v zakonu neutemeljena. Dogajali so se namreč primeri, da so upravna oblastva svojim uslužbencem stavljala prepovedi na prejemke in to že na samo sum njo oz. domnevo, da je dotičnik v izvrševanju službe povzročil državi neko škodo. Take prepovedi so se le prepogosto stavljale brez vsakega pravega razloga in dokaza, pa tudi brez disciplinskega ali sodnega postopanja, še preden je bila ugotovljena odgovornost oz. krivda dotičnega uslužbenca. S tako prepovedjo je pa seveda za prizadetega zvezana velika škoda, ker mora ob zmanjšanih prejemkih — morda povsem nedolžen — vztrajati časih po dolge mesece, celo leto, preden se zadeva končnoveljavno uredi in se seveda če je res kaj zagrešil — ugotovi obstoj in obseg uslužbenčeve krivde, ter njegova dolžnost povračila povzročene škode.

Po prednji odločbi državnega sveta bo pa treba v bodoče v vseh takih primerih najprej v upravnem postopku vprašanje krivde in odgovornosti ter obsega škode in povračila dokončno ugotoviti, preden se bo mogla izreči prepoved. S tem so eksistenčni interesi dotičnega uslužbenca zadostno zavarovani, ker se mu bodo mogli prejemki znižati šele tedaj, ko bo vsa upravna pot že izžrpana in njegova dolžnost povračila neizpodbitno ugotovljena.

H. Falk:

Usoda se ponavlja

Bilo je leta 1889. Albert Sorbier je bil ravno dvajset let star in se je pripravljaj za svoj prvi pravniški izpit. Da je dospel na univerzo, se je vozil vsako jutro z omnibusom od kolodvora Saint Lazare-Saint Michel, zakaj stanovala je na Rue de Rome pri starših, častivrednih, spodobnih meščanih. Bil je priden mladenič, toda sanjav in tako je že tri tedne z veseljem opazoval mlado plavalasko, ki je prav tako vsako jutro pri operi stopala na omnibus. Bila je vitka v pas, oblih grudi in polnih oblik.

Na gostih laseh ji je čepel dražesten klobuček.

Kadar je iskala v žepu krila robček, so pogledavale svilene čipke spodnjice iznad nogavice iz fine bele bombaževine in nežne nožice z visokimi lesketajočimi se čevljički so še poudarjale ozkost gležnjev.

Tisto jutro jo je Albert pozdravil in z jasnim nasmehom se mu je zahvalila. Prihodnje jutro je porabil prvi priliko (ko je prišel preglednik, nekdanji cesarski uradnik), da je napravil nekaj opazk o uradništvu.

Čez nekaj trenutkov sta se že vneto pogovarjala zgolj o svojih stvareh... Ime ji je bilo Adela in je bila prodajalka v trgovini s stezniki. Stanovala je pri materi, uživala je pa precej prostosti in je smela zvečer zdoma, seveda pod pogojem, da se do polnoči vrne.

Ko je pri Chateletu izstopila, jo je Albert naprosil za sestanek in drugi večer jo je točno ob sedmih pričakoval na vogalu Rue Rivoli in Boulevarda Sebastopol. Prišla je iz trgovine, mu šegavo pripovedovala o debelih odjemalkah, ki so hotele biti suhe kot ose v pas, in brez dolgega pomišljanja je sprejela povabilo na večerjo v kavarni Vachette. Albert je naročil kokošjo

juho in jerebice. Spoštljivo ji je pokazal Verlaina in Moréasa, ki sta sedela za sosednjo mizo, in pri desertu jo je že prijel za roko. Po večerji sta šla v Scalo, kjer sta slišala znanega pevca Paulusa. In kočija, v kateri je Albert odpeljal Adelo domov, je bila priča njunega prvega poljuba.

Dijak se je blazno zaljubil v šiviljo. Toda tistih sto frankov, katere je dobival od starišev za svoje drobne izdatke vsak mesec, je ta silna strast v nekaj dneh požrla: zadolževal se je, zanemarjal studije in živel samo za Adelo. Sprva je dekle ta požrtvovalnost močno ganila, kmalu se je pa navadila nanjo, zazdelo se ji je, da ji je to dolžan in hkrati je prejemala na skrivaj — zakaj bala se je Albertove ljubosumnosti — mesečno rento od nekega šestdesetletnega gospoda.

Njen strah je bil upravičen: nekega dne, ko je s svojim stari prijateljem večerjala v posebni sobici kavarne Riche, jo je bil Albert, ki so ga mučile sumnje, zasledoval, vdrl v separe in kričal z glasom, ki mu je cvilil od besnosti in se trgalo od obupa:

»Ti, ti, ki te obožujem, ki si mi bila vse na svetu, ti si samo ničvredna deklina! Vse sanje si mi razdrila in samo smrt mi more dati pozabljeno!« In hotel si je zabosti v prsa dolgi servirni nož, ki je ležal na mizi ob steni.

Toda šestdesetletniku se je še posrečilo, da je pravočasno priskočil in mu zadržal roko. In med tem, ko je Adela od groze pobegnila iz sobe, je stari prisilil dijaka, da je sedel k njemu. Brez težave se mu je to kmalu posrečilo, zakaj Albert si je zagrebel ves v solzah glavo v roke. Šestdesetletnik pa mu je pokojno govoril:

»Mladi mož, bedasti ste, če hočete storiti kaj takega. Za koga neki? Za nič, za prav nič, za takole dekle! Kaj naj pa takole mlado dekletce pomeni v življenju moža?«

»Mlado dekletce,« je jecljal Albert ves solzan. »Zame ni mlado dekletce, zame je žena, katero ljubim. Zakaj ste mi jo vzeli? Zakaj ste mi jo vzeli? Samo s tem vašim umazanim denarjem.«

»Čisto prav imate, saj to je tisto!« je stari mirno odvrnil. »Z mojim umazanim denarjem. To vam mora vendar pokazati npravnstveno vrednost najine Adele. Verjemite mi, mladi prijatelj, nobena ženska ne zasluži, da bi se možki žalostil zaradi nje.«

»Ne, kako morete le kaj takega reči! Menda niste bili nikoli mladi! Gotovo niste bili nikdar zaljubljeni.«

»Morda pa le,« je rekel stari gospod. »Toda to je vse tako zelo nevažno! Prisezem vam, da se komaj še spominjam na to.«

»Ah, gnusni se mi zdite s tem strašnim cinizmom!«

»To je le spoznanje. Hočete malo šampanjca, da pridete spet k moči?«

In usmiljen je ubogemu Albertu ponudil kozarec, katerega je ta z globokim vzdihom izpraznil.

Leta 1929. je bil Maksim ravno dvajset let star. Pripravljaj se je za svoj prvi pravniški izpit. Na univerzo se je vozil vsako jutro s podzemeljsko železnico do Place des Ternes. Tri dni zaporedoma je na kolodvoru Villiers srečaval brhko plavalasko, ki mu je izredno ugajala. Četrto jutro jo je ogovoril. In zahvalila se mu je s smehljajem. Ime ji je bilo Nanou in bila je uslužbena pri veliki krojaški tvrdki. Stanovala je pri materi, bila pa dosti prosta in je smela ponoči zdoma, toda le pod pogojem, da hodi vselej z istim gospodom. Izstopila je na postaji Caumartin. Maksim jo je poprosil za sestanek in še tisti večer je čakala nanj na vogalu Boulevarda in Rue Daulou. Večerjala sta v nekem baru na

Elizejskih poljanah, kjer ji je Maksim pokazal Chevalierja in Mistinguettko. Ko sta zvečer prebila na Montparnassu, sta šla skupaj domov.

Dijak se je blazno zaljubil v Nanou. Toda tistih tisoč frankov, katere je dobival vsak mesec od starišev za svoje drobne izdatke, je ta silna strast požrla v nekaj dneh. Zadolževal se je, zanemarjal studije in živel samo za Nanou. Sprva jo je ta požrtvovalnost genila, kmalu se je pa mlado dekle navadila nanjo, zazdelo se ji je, da ji je to dolžan in sprejemala je hkrati naskrivaj — zakaj bala se je Maksimove ljubosumnosti — od bogatega šestdesetletnika mesečno rento.

Njen strah je bil upravičen: nekega dne, ko je s svojim stari prijateljem večerjala v rezerviranem salonu, je vdrl Maksim v sobo in kričal, blazen od besnosti in tuge:

»Ti, ti, ki te obožujem, ki si mi bila vse na svetu, ti si samo ničvredna deklina! Ah, strašno je, samo smrt mi še ostane!«

In z browningom, ki ga je imel v žepu, hoče ustreliti Nanou. Stari gospod ga zadržal in med tem, ko Nanou od groze pobegne, potegne šestdesetletnik dijaka, ki je bil čisto brez volje, k sebi na divan.

»Ampak, ljubi moj prijatelj, kaj ste znoreli? Kaj naj takole dekletce pomeni v življenju moža?«

»Toda vi niste bili pač nikoli mladi, vi niste pač nikoli ljubili!«

»Morda pa le,« odvrne stari gospod. »Toda to je vse tako malo važno. Prisezem vam, da se komaj še spominjam na to. Če ste žalostni, pridite kar k meni, pa se bova o tem porazgovorila. Dal vam bom dobrih nasvetov. Náte moj naslov.«

Samogibno vzame Maksim posetnico in bere: »Albert Sorbier.«

Razdelitev dela pri glav. kontroli

Za leto 1935. so člani glavne kontrole razdeljeni za redne seje tako-le:

1. Redna sodna seja.

A. Za razpravljanje predmetov iz 2. odst. čl. 73. zak. o glavni kontroli: predsednik Vasović Miloško, člani: Stevanović Milan, Tričković Danilo, Mišović Vidoje in Magovčević Jovan. Namestnik: dr. Konrad Šmid.

B. Za razpravo predmetov iz 1. odst. čl. 73. zak. o gl. kontroli: predsednik Stevanović Milan, člani: Mišović Vidoje in Magovčević Jovan.

2. Redna upravna seja.

Za razpravljanje o ukazih in odločbah o postavitvah, napredovanjih, premetitvah, o stavljenjih na razpoloženje, o periodskih poviških itd. vseh drž. uslužbencev so določeni kot predsednik: Vasović Miloško, člani: dr. Konrad Šmid in Jovan Magovčević. Namestnik: Milošević Sima.

3. Redna računsko seja.

Predsednik: Milošević Sima, člani: Tričković Danilo in Pintar Dragutin.

4. Redna druga upravna seja.

Razpravlja o vseh odločbah, o upokojitvah in o odmeri pokojnin. Predsednik: Tričković Danilo, člani: Mišović Miloje in Pintar Dragutin.

Splošna seja.

Razen razpravljanja o vprašanjih in predmetih iz čl. 37. spadajo v njeno pristojnost še odločbe po točkah 1—11

čl. 29. zak. o gl. kontr. in zadeve, ki so ji dodeljene z drugimi specialnimi zakoni ter odločbe, katere dobiva v rešitev od rednih sej.

Na splošnih sejah bodo poročali naslednji člani o navedenih zadevah: Predsednik: o odločbah ministrskega sveta.

Član Vasović: odločbe o uporabi rezervnih proračunskih kreditov in o virmanih; vse odločbe o aktivnih državnih uslužbencih in materialnih izdatkih predsedništva min. sveta in ministrstva zunanjih zadev. Član Milošević: odločbe o materialnih izdatkih in aktivnih državnih uslužbencih iz ministrstva za gozdove in rudnike.

Član Stevanović: odločbe o aktivnih uslužbencih iz prometnega in gradbenega ministrstva.

Član Tričković: materialni izdatki in odločbe o uslužbencih vojnega in kmetijskega ministrstva ter komande žandarmerije.

Član Mišović: odločbe o osebnih zadevah uslužbencev notranjega, pravosodnega in socialno-političnega ministrstva.

Član Pintar: odločbe o materialnih izdatkih in osebnih zadevah uslužbencev ministrstva za narodno vzgojo in finančnega ministrstva, izvenšči oddelka za carine.

Član dr. Šmid: odločbe o osebnih zadevah aktivnih uslužbencev iz prosvetnega in trgovinskega ministrstva in iz carinskega oddelka fin. ministrstva.

Slovenski Matici in Mohorjevi družbi. Za to je napisal venec ljudskih povesti, med katerimi so posamezne postale kakor vzor prave domače povesti za preprostega bralca. Njegove povesti, kakor n. pr. »Boj za pravico«, »Za srečo« ali »Pisana mati« so ga tako priljubile širokemu občinstvu, da je postal v najboljšem pomenu besede pravi ljudski pisatelj. Mimo navedenih del je napisal pokojnik tudi več povesti iz meščanskih krogov. Zelo priljubljena je bila svojač njegova povest »Iz viharja v zavetje«. Ni ga skoro Slovenca, ki bi ne poznal vsaj nekaterih Zbašnikovih spisov. Njegove povesti stoje pod vplivom Stritarja in Jurčiča, spretno popisujejo življenje našega malega človeka in s preprosti sredstvi in v lepem živem jeziku podajajo npravnstveno odlične ljubeznive značaje junakov. Zbašnik ni bil sicer pisatelj velikega sloga, niti novotar iz rednih umetniških kakovosti, pač pa zabaven pripovednik, prijeten oblikovalec, ki je umel pritegniti in vzdržati bralčevo zanimanje. Namen in vsebina njegovih del sta plemenita in izvirna iz zavestnega hotenja vzgajati v obliki prijetnega pripovedovanja.

Vestnik

Tako je prav! Pod tem naslovom je objavil »Kmetiški list« naslednjo vest: »Preteklo nedeljo so zborovali v Celju banovinski zdravniki, da se posvetujejo o svojih gospodarskih težavah, brez katerih tudi ti gospodje niso. V razpravi, ki se je o tem razvila, se je oglasil za besedo tudi dr. Kanc iz Ljubljane. Ta je rekel med drugim: »Vsi banovinski zdravniki brez razlike političnega prepričanja so si najboljši prijatelji, kar bodo vedno tudi ostali, ker samo tako je mogoče kak uspeh!« — Kaj pa kmetje? Ali se bomo res na vse večne čase med seboj kregali in klali zaradi »politike«, od katere nimamo mi kmetje nič, od večnega prepira pa samo škodo?« — K temu dostavljamo le: kaj pa državni nameščenci in upokojenci?

† Dr. Valentin Rožič. Dne 7. februarja 1935. je umrl v Ljubljani upokojeni profesor srednje tehnične šole, senator dr. Valentin Rožič. Pokojnik je bil doma iz okolice Moravč in je po dovršenih filozofskih studijah deloval dolgo vrsto let na Koroskem kot politični in kulturni delavec in buditelj tamkajšnjih Slovencev. Ko je bil po prevratu izgnan iz Koroskega, je sprejel v Ljubljani na srednji tehnični šoli profesorsko službo, katero je opravljal dokler ni bil imenovan pred leti za senatorja. V ti funkciji je plemeniti pokojnik neštokrat interveniral v korist posameznim državnim uslužbencem in upokojencem na odločilnih mestih v Ljubljani in Beogradu, ugodil sleherni prošnji in pomagal vsakomur, komur je le mogel. Enako naklonjenost je neštokrat izkazal tudi raznim našim stanovskim organizacijam in podpiral v Beogradu njihove težnje in prošnje. Kot narodnega zaslužnega delavca, kot moža, ki se je uspešno udeleževal na kulturnem polju in kot velikega podpornika in dobrotnika vseh potrebnih, se ga bo narod še dolgo spominjal.

Posnemanja vreden čin. V Mariboru umrl učitelj Emil Volc je zapustil v oporoki Učiteljskemu domu v Mariboru lepo volilo 1000 Din. To je prvo volilo, ki je bilo naklonjeno ti važni stanovski ustanovi našega učiteljstva v Mariboru. — Plemeniti čin naj bi našel med tovariši kar največ posnemačev!

Novi banovinski proračun. Po predlogu banovinskega proračuna dravske banovine za prihodnje proračunsko leto, bodo znašali dohodki naše banovine 89.090.517 Din, kolikor bo tudi izdatkov. Tekoči proračun, ki je bil sprejet lani, je za približno 4.000.000 Din nižji. Za banovinska podjetja je poseben proračun. Bednostni sklad bo pa prihodnje proračunsko leto znašal 5.850.000 Din, približno toliko kot doslej.

Za nedeljeno uradovanje. V razpravi o banovinskem proračunu je banov. svetnik g. dr. Rož iz Laškega izrazil željo, naj bi se pri banski upravi uvedle nedeljene uradne ure od 8 do 14, kakor je bilo dolga leta prej. S tem bi se dosegli znatni prihranki pri stroških za razsvetljavo in kurjavo uradnih prostorov, olajšalo bi se pa tudi življenje uradništvu, ki po veliki meri prisiljeno stanuje na periferiji mesta in životari v slabih gmočnih razmerah.

Kuluk. V proračunski razpravi banovinskega sveta je ban. svetnik g. Ivan Tavčar ugotovil, da je naš banovinski svet leta 1932, sklenil, da se obvezno osebno delo na cestah v dravski banovini odpravi, vendar pa odkupnine za to delo niso bili oproščeni drž. uslužbenci. Lani je banovinski svet spet sklenil, da vnovič apelira na vlado, naj ukine § 21. zak. o izpopolnitvi in dopolnitvi zakona o samoupravnih cestah in s tem oprosti tudi drž. uslužbenca te dajatve. To resolucijo je g. Tavčar tudi zdaj obnovil in prosil g. pomočnika bana za po-

Pokojnik je pa bil tudi zvest in vzgleden stanovski tovariš. Bil je vselej aktiven član strokovnih društev, več let je tudi sodeloval v tiskovnem odseku bivše Zveze drž. nameščencev in upokojencev za Slovenijo in v prejšnjih letih mnogo pisal za naš list. V starejših letnikih »Našega Glasu« je objavil dr. Zbašnik vrsto odlomkov iz svojih zanimivih spominov na svoje službovanje. Prav do zadnjih let je sem ter tja prispeval posamezne članke o upokojskih vprašanjih. Pod raznimi psevdonimi je ostal našemu listu skoro do konca zvest sotrudnik, kakor je bil enako zvest naročnik lista, odkar izhaja.

Z dr. Franom Zbašnikom so izgubili Slovenci plemenitega moža in ne-sebičnega in zaslužnega kulturnega delavca, ki si je pridobil nemalih zaslug za svoj narod. Slovenski državni uslužbenci in upokojenci so pa izgubili z njim ljubeznivega druga in vzglednega stanovskega tovariša, ki se je vselej zavedal svojih dolžnosti nasproti stanu, kateremu je pripadal. Zato ga bodo za vedno ohranili v najlepšem spominu.

jasnilo, ali je bil lanski sklep banovinskega sveta predložen vladi. Podban g. dr. Pirkmajer je to potrdil, pristavil pa, da ta sklep na žalost ni imel uspeha. Nato je bila resolucija banov. svetnika g. Tavčarja, da se odkupnina osebnega dela pri drž. nameščencih odpravi, soglasno sprejeta. — Upajmo, da bo ta že drugič ponovljena resolucija tokrat vsaj rodila pozitiven uspeh.

Premeščanje učiteljstva. Na seji glavne odbora JUU je predsednik g. Ivan Dimnik naglasil, da se položaj glede premeščanja osnovnošolskega učiteljstva izboljšuje. Po statistiki je bilo premetitev iz službene potrebe zadnji čas samo 200 nasproti 1700 do 1800 v prejšnji dobi. Pri tem je treba upoštevati, da je v vsi državi 25.000 učiteljev narodnih šol. — Značilno je da številno premetitev pada, kar je vsekakor tudi uspeh organizacije, ki je ponovno predložila odločujočim svoje predloge v tem pogledu.

Prodaja kolkov in znamk v trafikah. Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal dne 10. decembra 1934. pod štev. 39.508/III odlok, da je § 8. zak. o drž. monopolih razumeti tako, da je pridobnine oproščena samo prodaja na drobno tistih monopolskih predmetov, ki so navedeni v § 1. cit. zakona. Ta paragraf na navaja naslednje predmete: tobak, cigaretni papir, vžigalice, vžigalnike, kresilnike, kresilne kamenčke, petrolej in sol. — Zato je prodaja kolkov, taksnega materiala in poštinih znamk zavezana plačevanju pridobnine, in sicer 6% pridobnine po določilih čl. 43 zak. o neposred. davkih. — Na to opozarjamo zlasti trafikante-drž. upokojence, ker s tem izgube avtomatsko tudi pravico do prejemanja osebnih in rodbinskih draginskih doklad.

Sprejem v finančno kontrolo. Finančni minister je odredil, da se v nasprotju z uredbo za organizacijo finančne kontrole lahko sprejmejo za zvaničnike finančne kontrole tudi osebe, ki so dopolnile samo osnovno šolo, zato so pa po poklicu mornarji (ribiči) ali pa so odslužili kadroški rok v vojni mornarici ali pa se izučili strojno ključavničarske obrti in imajo predpisani izpit za samostojno rokovanje z ladijskimi motorji na bencin, bencol, petrolej ali nafto.

Učiteljski dom v Ljubljani. Načelstvo opozarja osnovnošolsko učiteljstvo, da bo letos s septembrom otvorilo v Učiteljskem domu (v Spodnji Šiški) internat, v katerega se bodo sprejemali dečki in deklice zlasti iz učiteljskih vrst. Cene bodo zmerne, hrana dobra in izdatna, strogo nadzorstvo in pomoč pri učenju.

Iz organizacij

Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine ima svoj 5. redni občni zbor v nedeljo, dne 10. marca t. l. ob 9. uri v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Konstituiranje občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Dopolnilne volitve. 5. Predlogi odbora. 6. Predlogi članstva. 7. Slučajnosti. — V primeru nesklepnosti se bo vršil pol ure pozneje istotam z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno neglede na število prisotnih članov.

Mednarodna učiteljska zveza in JUU. Na seji glavne odbora JUU v Beogradu so zborovalci sklenili, da združenje ostane še naprej član Mednarodne zveze učiteljskih organizacij v Parizu. Za kongres te zveze se določijo trije člani, ki bodo tvorili stalno zastopstvo JUU. Zeleti bi bilo, da ti člani govore poglavitve svetovne jezike. Njim naj generalno tajništvo v Parizu pošilja svoja obvestila, o katerih bodo poročali glavnemu odboru JUU. — Pre-

Ob nastopu novega bana

Prisrčen pozdrav uslužbenstvu.

Dne 12. februarja je novi ban dravske banovine, g. dr. Dinko Puc, ob nastopu svoje službe sprejel v banski palači zastopnike vsega državnega in banovinskega uslužbenstva s podbanom g. dr. M. Pirkmajerjem na čelu.

Le-ta je novega g. bana pozdravil v imenu vsega uslužbenstva in zaključil svoj nagovor tako-le:

»Gospod ban! Danes, ko nastopate svoje mesto, bi vas prosil, da ste naklonjeni uradništvu in da vodite računa o njegovem položaju, ne samo glede na njegove težke naloge, temveč tudi, da upoštevate eksponirani položaj, na katerem je vsak upravni uradnik, da upoštevate, da je izložen nevšečnosti in da mu bodite zaradi tega pravičen zaščitnik.

V tej želji vas danes prav prisrčno pozdravljamo z zagotovilom, da vam bomo zvesti sodelavci ter vneti poborniki za napredek kulture in gospodarstva dravske banovine.«

Za pozdravne besede se je ban g. dr. Dinko Puc zahvalil s toplo človeško občutenimi besedami, kakršne le poredkoma slišimo ob takih slovesnih prilikah. Govoril je tako-le:

»Gospod pomočnik, gospodje! Prav iskreno se vam zahvaljujem za pozdrav. Mislim, da mi ni treba posebej poudariti tega, kar je prosil gospod pomočnik, da naj vam bom naklonjen. To se razume samo po sebi. Ako sem imel v svojem življenju kako zadovoljstvo, sem ga imel včeraj, ko sem se poslavljaj od mestnega uradništva in ko je plakal delavec in uradnik. Tako dobre odnose bi hotel tudi med vami. Uradnik ima svojo dolžnost predpisano po zakonu. Toda jaz vas prosim, da

mi daste več, ne samo dolžnosti. Želim, da mi daste tudi svoje duše in svoj srca. Ne maram zavzeti napram vam samo stališča nadrejenega napram podrejenemu, med nami bodo prijateljske vezi — z mnogimi od vas to prijateljstvo že obstoja — toda mi moramo poglobiti to prijateljstvo ter gledati na to, da bomo iskreno sodelovali in na ta način obvladali težke naloge. Mi, ki vodimo upravo, moramo skupaj olajšati položaj prebivalstva na ta način, da nas ne bo vodil birokratizem, temveč ekspeditivnost in da gremo narodu ob vsaki priliki na roko. Čim bolj bomo delali v tem smislu, tem lažji bo položaj tudi za nas. Naloga politične uprave mora biti baš ta, da ima narod zaupanje napram njej in ne neprijetnega občutka, ki se pojavlja takrat, kadar se naziva uprava policijska uprava. Pravica, varnost, disciplina, pokorščina morajo biti, toda vse to se mora izvršiti v taki obliki, da bo imel vsakdo občutek, da se dela to zaradi tega, da se bo posamezniku in vsem skupaj bolje godilo. Bodite prepričani, da bomo lahko delali skupaj. Toda če se bo komu zgodila krivica, če potrebuje zaščite, če potrebuje podpore, naj me vsakdo smatra za svojega prijatelja, ki bo rad pomagal vsakemu. Na vsak način delajmo na to, da postanemo enoten korpus, ki bo delal res v korist prebivalstva in dobrobit države in naroda.«

Te iskrene besede so segle navzočim globoko v srce in jih in vse državne uslužbenca naše banovine trdno prepričale, da so dobili v novem banu dobrega, pravičnega in uvidnega vrhovnega predstojnika, ki bo imel smisel in srce za njihove težave in nadloge.

† Dr. Fran Zbašnik

Močno kosi letos smrt. Skoraj je ni številke lista, da ne bi morali poročati o novem grobu.

V nedeljo, dne 4. februarja je umrl v Ljubljani slovenski pisatelj dr. Fran Zbašnik v častitljivi starosti 80 let. Z njim je odšel priznan kulturni delavec, človek plemenitega srca in vzgleden stanovski tovariš. Naše vrste so spet redkejšje in enega poštenjaka starega kova ni več.

Rodil se je dr. Fran Zbašnik leta 1855. v Dolenji vasi pri Ribnici, dovršil v Ljubljani gimnazijo, nato pa pravne nauke na vseučilišču v Gradcu. V teku svoje dolge uradniške kariere je

služboval najprej pri deželnem sodišču v Ljubljani, nato več let pri politični upravi, končno je pa postal ravnatelj uradov kranjskega deželnega odbora. Po prevratu je bil prevzet spet v državno službo, kjer je dosegel čin dvornega svetnika.

Pokojnik je že zgodaj pričel slovestno delovati. Svoje prve pesmi je objavljaj v Stritarjevem Zvonu, kateremu je ostal zvest do konca. V Ljubljanskem Zvonu je objavil vrsto povesti in ertic, zlasti v letih 1897—1909. Leta 1903. je prevzel tudi uredništvo tega mesečnika, katerega je urejal do l. 1909. Svoje knjige je objavljaj pri

skrbi naj se pravila za vseslovansko zvezo učiteljskih organizacij. Prouči naj se tudi vprašanje živahnega stika učiteljskih organizacij slovanskih držav in ustanovitve zveze teh organizacij.

Iz poštarske organizacije. Na dan 1. januarja 1935. je imelo Združenje p. t. t. uslužbencev 6535 članov. Nasproti prejšnjim letom je opaziti napredek, kakaj 1. januarja 1933. je bilo šele 5502 člana, dne 1. januarja 1934. pa 6512 članov. Od celotnega števila članstva je 3571 uradnikov, 1314 zvaničnikov, 1251 služiteljev in 399 dnevničarjev. Ljubljanska sekcija ima vsega skupaj 583 članov in je po številu na drugem mestu. Manj ima Cetinje s 503 člani. Sle-

de na to: Sarajevo 598, Split 746, Skopje 865, Beograd 984, Novi Sad 1041 in končno Zagreb 1215 članov. Med ljubljanskimi člani je 466 uradnikov, 72 zvaničnikov, 32 služiteljev in 13 dnevničarjev, skupaj torej 583.

Organizacija poštarnih uslužbenk. Klub p. t. t. uslužbenk dravske sekcije Združenja p. t. t. uslužbencev je pristopil kot član v Jugoslov. žensko zvezo. V banovinski sekciji JZZ zastopa poštne uslužbenke predsednica kluba Ela Horvátova. Zastopnica p. t. t. uslužbenk je bila dodeljena komisiji JZZ za mir in komisiji za žensko delo in poklic.

Odhodnica priljubljenega tovariša

Ko je odslužil 35 let efektivne državne službe, je zaprosil za pokoj ravnatelj zemljiške knjige pri apelacijskem sodišču g. Jože Rus. Rojen je bil dne 12. oktobra 1874. v Velikem Gabru v litijskem okraju. V sodno službo je vstopil dne 15. februarja 1899. pri okrajnem sodišču na Vrhniki. Od tega dne dalje pa do danes ga je vodila pot po raznih sodiščih v Sloveniji tako na Vrhniki, Ilirski Bistrici, Kranjski gori, Škofji Loki, Litiji, Novem mestu, Dolnji Lendavi, Murski Soboti in drugod. Dne 4. julija 1908. je bil postavljen za kancista v Kranjski gori, dne 17. julija 1927. pa je bil postavljen za ravnatelja zemljiške knjige.

Kot dober pevec se je v prejšnjih letih udeleževal pri Glasbeni Matici in Slavcu, po prevratu pa je ustanovil tudi pevsko družino v Dolnji Lendavi. Tudi pevska družina v Kranjski gori ga ima znanovanega med svojimi ustanovitelji.

Po prevratu se je rade volje stavil na razpolago pravosodni upravi, ki ga je kot vestnega in odlično kvalificiranega pisarniškega uradnika dodeljevala sodiščem predvsem v obmejnih krajih. Tako ga najdemo v Dolnji Lendavi in Murski Soboti, kjer je uvedel in organiziral sodno-pisarniško službo. V letu 1926. je bil poklican v ministrstvo za pravosodstvo v Beograd, kjer je vršil svojo službo do leta 1932.

Za svoje odlično poslovanje je bil odlikovan z redom Sv. Save in z redom Belge Orla V. vrste.

S svojim blagim značajem in tovarštvom si je pridobil prijateljstvo vseh sodnih uslužbencev, ki so mu priredili v petek, dne 1. februarja t. l., lep poslovilni večer »pri Nacetu« na Šmartinski cesti v Ljubljani. Kako priljubljen in spoštovan je bil naš Jože Rus pri uslužbencih pravosodne uprave kaže jasno izredno lepa udeležba na tem poslovilnem večeru, ki so se ga udeležile 103 osebe! Po pozdravnem nagovoru predsednika prireditvenega odbora g. viš. pis. oficila Josipa Medveda je podrobneje očitral vso njegovo življenjsko pot predsednik ljubljanske sekcije Združenja zemljiškoknjižnih uradnikov kraljevine Jugoslavije, g. viš. pis. oficila Joško Zihel, in se mu v imenu vseh sodnih uslužbencev zahvalil za vse njegovo delo, ki ga je vršil v teku svojega službovanja v prid vsem, brez razlike zvanj in položajev.

Poslovilni večer je priredilo Združenje zemljiškoknjižnih uradnikov kraljevine Jugoslavije, sekcija v Ljubljani, in povabilo nanj vse svoje člane in prijatelje g. Jožeta Rusa.

V lepih besedah je sprejel g. Rusa med upokojence ravnatelj zemljiške knjige g. Spend. Sledili so poslovilni govori tovarišev vodje zemljiške knjige Jurija Karbe, viš. pis. oficila Franceta Ferenčaka, Francisa Kuštrina, Viktorja Stegnarja in Leopolda Primožiča. V imenu Društva paznikov pravosodne uprave se je poslovil od slavljenca g. Josip Kretič, v imenu Društva sodnih izvršiteljev pa g. Ivan Škrabar.

Vidno ginjen se je g. Jože Rus zahvalil prirediteljem poslovilnega večera in vsem govornikom, na kar se je razvila prijetna zabava, ki se je raztegnila v veselem razpoloženju med petjem pozno v noč.

Zelimo tovarišu Rusu, da prebije svoj pokoj v najlepšem zadovoljstvu še mnogo, mnogo let!

Gibanje upokojencev

Organizacija upokojencev v savski banovini. Društvo drž. pensionera v Zagrebu je imelo začetek novembra lani že 3818 članov, od teh v Zagrebu 1341, izven Zagreba pa 2477. Društvo neprestano narašča in se člani vsak dan prijavljajo, vendar je napram celotnemu številu državnih upokojencev v savski banovini organiziranih v navedenem društvu doslej komaj petina vseh upokojencev. V savski banovini je namreč vsega skupaj 14.759 upokojencev, od teh takih, ki prejemajo osebno pokojnino 8859, takih, ki prejemajo družinsko pokojnino pa je 5900. — Organizacija ima doslej že veliko število podružnic in poverjeništev. To se ustanovi povsod, kjer je v dotičnem kraju vsaj pet društvenikov; kjer jih je pa 50, tam se ustanovi podružnica. Vendar je v savski banovini še zmerom 33 srezov, kjer organizacija nima ne podružnic ne poverjeništev. — Društveno glasilo »Penzioner« ima 2339 naročnikov, od teh jih je izven Zagreba 1356. — Društvena čitalnica ima naročene vse zagrebške dnevnike in več drugih dnevnikov in

časopisov, celo inozemske. V čitalnici so članom na razpolago tudi knjige iz društvene knjižnice.

Iz somborske upokoješke organizacije. Po »Naši Reči«, organu Udruženja jugoslov. pensionera za dunavsko banovino, posnemamo, da je od 8000 osebnih in rodbinskih upokojencev te banovine v organizaciji včlanjenih samo nekaj nad 1000, ostali pa se za organizacijo ne brigajo. Združenje deluje že tretje leto in je doslej rešilo nad 4000 raznih predmetov. Rodbina 22 umrlih članov je organizacija izplačala za 42.000 Din posmrtnin. Nadaljnje naloge združenja so: zidanje domov za upokojence v vseh večjih krajih dunavske banovine, zidanje zdravilišč in okrevališč za upokojence, ustanovitev zdravstvene zadruge z ambulanco, čitalnice itd. Namerna izvesti tudi bolniško zavarovanje članstva. Vendar iz poročila o izrednem občnem zboru društva ni razvideti, odkod misli dobiti vsa potrebna ogromna sredstva za ustvaritev teh sicer pravljeno lepih, a obsežnih in dragih načrtov.

Zadružne vesti

Hranilni in posojilni konzorcij v Ljubljani, kreditna zadruga drž. uslužbencev, ima svoj 60. redni občni zbor v ponedeljek, dne 18. t. m. ob polu osmih zvečer na mestnem magistratu. Člani — udeležite se ga!

Iz ljubljanske Nabavljalne zadruge. Kupujte vse potrebščine v lastni zadruzi, Vodnikov trg št. 5. Priporočamo posebno: Kajmak sir kg po 26 Din, Med ajdov kg po 15 Din, Med cvetlični kg po 18 Din, Med akacijev kg po 22 Din. — Margo slad v koščkih po 60 Din za kg. — Nogavice damske, moške in otroške vseh vrst po nizkih cenah. — Sardine iz priznane tovarne Braća Mardešić, Komiža — sveže letošnje blago: 1/4 kg 6 Din, 1/2 kg Din 5.50 in 1/8 kg Din 4.50. — Jedilni pribor, ki ne zarjavi, se naroča po izbori. — Priporočila se zadružna krčma, kjer se dobe hladna jedila in pristna, odlična štajerska, dolenjska in dalmatinska vina. Odprta ves dan do 9. ure zvečer, tudi ob nedeljah in praznikih. Gostom so na razpolago razni dnevnik in drugi listi.

Gospodarska zadruga poštarnih nameščenec v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 9. marca ob 1/2 8. uri v beli dvorani hotela »Uniona« v Ljubljani.

Samopomoč za učiteljske otroke v Ljubljani se imenuje zadruga, ki posluje že nad 3 leta in izplačuje članom osnovnošolskim učiteljem podpore ob polnoletnosti prijavljenih otrok oz. ob njihovi smrti. Zadruga ima doslej komaj okrog 250 zavarovancev, kar je v primeri s številom učiteljstva zelo malo.

Nove knjige

Mladika. Februarska številka objavlja mimo običajnih nadaljevanj izbor lirike in črtice V. Winklerja in Mare Husove. Zanimiv je popis ženitovanjskih običajev v Slovenski Krajini, ki ga je prispeval V. Novak. Zabaven »Listek« je napisal Narte Velikonja. List objavlja 11 reprodukcij del slikarja Mihe Maleša s kratkim opisom. — Mladika se naroča v Celju, Mohorjeva tiskarna, in velja za vse leto 84 Din.

»Naš rod«. Prvi dve številki tega odličnega slovenskega mladinskega lista sta bili natisnjeni v nakladi po 21.800 izvodov. Nasproti nakladi prve številke zadnjega letnika se je število zvišalo za 300. »Naš rod« je gotovo najbolj razširjeni slovenski mesečnik, kar zaradi svoje izbrane vsebine in okusne opreme ter izredno nizke naročnine ni čudno. »Mladinski matici«, ki ga izdaja in vsi naši učiteljski organizaciji je k doseženim uspehom zares treba čestitati.

»Zdravje«. Izšla je v lepi novi opremi 1. letošnja številka te revije. Vsebina: Urednik: Leto za leto — Milan Vrtačnik: Vaška zgodba — Dr. Avgust Korbar: Zimski šport in zdravje — Nahod — Dr. Tone Ravnikar: Rentgen in radij v medicini — Dvanajst zapovedi za drsanje na ledu — Glasnik higienskih ustanov v dravski banovini: poročila dr. Karel Petrič — Drobti-ne. — Uprava lista »Zdravje«: Ljubljana, Pred Škofijo 1. — Letna naročnina za Jugoslavijo 30 Din. — »Zdravje« je zelo dobro urejevani edini slovenski poljudno zdravstveni mesečnik, ki zasluži vse priznanje in toplo priporočilo.

Čuvajte Jugoslavijo!

Po svetu

Organizacija avstrijskega drž. uslužbenstva. Poročali smo že, da je v Avstriji stopila v veljavo nova državna ustava, ki temelji na stanovski ureditvi. Javno uslužbenstvo je bilo po ti ustavi pripoznano kot poseben poklicni stan, čigar koristi in interese bo zastopala lastna uradniška zbornica. V zvezi s tem so se pojavili glasovi, da so postale dosedanje strokovne organizacije javnega nameščenstva zaradi tega nepotrebne. Z ozirom na to je avstrijska Zveza javnih nameščenecv (Reichsverband der öffentlich Angestellten) sklenila, da organizacijo na vsak način ohrani in obdrži, ker je misel nepolitičnega, na podlagi stanovske pripadlosti stoječega javnega uslužbenstva potrebna organizacijske podpore. Zato bo navedena organizacija svoje delovanje nadaljevala.

Priporočamo tvrdko
M. Tičar, Ljubljana
za nakup vseh pisarniških
in šolskih potrebščin.

Tovariši!

Kupujte svoje potrebščine
pri tvrdkah ki inserirajo
v »NAŠEM GLASU«

Kaiserjeve
prsne
karamele
s »3 jelkami«

Proti
kašlju
katarju

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev
v Ljubljani, Gajeva ulica 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874.
Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413

Posojila tudi ranžijska (do Din 10.000-) vsem javnim nameščencem po 8% proti zaznambi na plačo in poročstvu. Hranilne vloge na hranilne knjižice in vloge v tek rač. obrestuje, ako so vezane na krajšo dobo, do 5 1/2 %. Izplačila promptna. Tovariši, rešila nas bo samo stanovska in zadružna zavednost.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana

Franciščanska ulica

Telefon št. 2312

Račun pošl. hran. 10.761

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejših do najmodernejših

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mladinske liste. Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov

Lastna tiskovnica šolskih zvezkov

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

F. Z. Z. O. Z.

Telefon št. 2421.

Državni uslužbenci!

Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže specerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga pri Zadruzi državnih železničarjev in pri tvrdki Teokarovič.

Širite zadržno misel med svojimi tovariši!